

Asia: VN/17361/2021

## **Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin**

### Lausunnonantajan lausunto - Asetusta koskevat kysymykset

**1. Onko avustuksen määräytymistä ja laskentatapaa koskevat lähtökohdat mielestänne perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia? (Erityisesti: avustuksen määräytyminen laskennallisesti toiminnan volyymia kuvaavien tietojen perusteella, yksikkökorvauksen tason määrittämistä koskevat periaatteet, mahdollisuus harkinnanvaraiseen lisäavustukseen)**

Asetusluonnoksen mukaan valtionavustusta myönnettäisiin pääasiassa kunnille. Avustusta myönnettäisiin erityisesti testaukseen, jäljittämiseen, rokottamiseen ja sairaalahoitoon. Avustus määriteltäisiin pääosin laskennallisin perustein ja avustuksen tasossa huomioitaisiin se, että koronan kustannuksia on jo kompensoitu myös muilla avustuksilla sekä valtionosuuksilla.

Tulee kuitenkin huomioida, että vuoden 2021 kertaluontoisista kuntien valtionosuuksien lisäyksistä noin 234 miljoonaa oli väliaikaista kiky-vähennyksen palautusta ja vain 46 miljoonaa euroa jaettiin koronatukena kunnallisverojen ja asukasmäärän mukaan kunnille. Koska vuoden 2021 valtionosuudet perustuvat vuoden 2019 kustannuksiin, jää vuoden 2021 valtionosuuksissa maksettujen koronatuken määrää hyvin vähäiseksi eikä se kohdenna syntyneiden kulujen mukaan.

On myös huomattava, että hallitus päätti kehysriihessä leikata vuoteen 2020 kohdistuvan kustannustenjaon tarkistuksen, +562 milj. euroa, kokonaan. Leikkauksen peruste oli se, että valtio on tukenut kuntataloutta voimakkaasti vuonna 2020 ja kuntien koronakustannukset korvataan vuonna 2021.

Korvaustasoa on esitetty laskettavaksi myös osuudella (10–35 prosenttiyksikköä), joka liittyy omalla henkilökunnalla tehtävään covid-19-taudin torjuntaan ja hoitoon. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ole huomioitu, että silloin kun oma henkilöstö on tehnyt koronatehtäviä, heiltä on jäänyt muita lakisääteisiä tehtäviä suorittamatta. Tämä on aiheuttanut hoitovelan kasvua.

Asetusluonnoksen perustelumuistiossa ei kerrota, minkä suuruisena ja milloin hoitovelkaan liittyvät kustannukset arvioidaan ja korvataan. Välittömistä covid-19-kustannuksista tästä syystä vähennettävän korvauksen perusteita tai suuruutta ei myöskään pystytä arvioimaan.

Huoli siitä, että hoitovelkaan liittyviä kustannuksia ei korvata kunnille ainakaan täysimääräisesti ja läpinäkyvästi on erittäin suuri. Tässä vaiheessa hoitovelkaan liittyvien kustannusten korvaamiseen ei ole osoitettu valtion budjetissa määrärahoja. Välittömät kustannukset on hallituksen mukaan kuitenkin luvattu korvata täysimääräisesti. Sen vuoksi kaikista yksinkertaisinta olisi korvata välittömät covid-19-koronakustannukset (myös oman henkilökunnan työ) tässä vaiheessa täysimääräisesti ja luopua erillisen hoitovelan korvaamisesta erillisellä avustushjelmalla. Tällöin korvaus kohdistuisi kunnille ajallisesti nopeammin ja olisi ministeriöille hallinnollisesti helpompi toteuttaa. Tämän lisäksi avustus kohdentuisi paremmin syntyneiden kustannusten mukaan kunnittain.

Isojoen kunta lausuu, että koronaviruksen hoidosta aiheutuneet kustannukset tulisi korvata täysimääräisesti ja toteutuneiden kustannusten perusteella. Isojoen kunta pitää erittäin merkittävänä aiempaa lupautsa siitä, että koronaviruksen aiheuttamat kustannukset korvataan täysimääräisesti kunnittain. Tämä lupaus ei näkemyksemme mukaan ole täysin toteutumassa tällä asetuksella.

## **2. Onko avustuksen saajatahoa koskeva sääntely (3 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Ei

### **Kommentit**

Avustuksen saajatahoa koskeva sääntely täytyy olla selkeätä myös niiden tilanteiden osalta, joissa sosiaali- ja terveydenhuolto on ulkoistettu osittain kunnilta kuntayhtymille tai isäntäkunnille ja koronan vastaista työtä tehdään sekä kunnassa että yhteistyöalueella. Näissä tilanteissa peruskunta ei voi siirtää avustuksen hakuoikeuttaan täysin yhteistyöalueelle vaan rahoitusta on siirrettävä esimerkiksi laskutuksella.

Isojoen kunta ehdottaa, että sekä kunta että kuntayhtymä, jonka jäsenenä kunta on, voivat hakea valtionavustusta siltä osin, kun 4 § toimintokohtaisuus on eriteltävissä erikseen kunnalle ja kuntayhtymälle kohdentuvaksi. Kuntayhtymällä tulee olla kuntiin verrattuna yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeuden hakea korvauksia ja harkinnanvaraista avustusta. Monissa kunnissa sotepalveluiden järjestämisvastuu on siirretty kuntayhtymälle. Peruskunnassa on silti voinut syntyä koronaviruksen hoitoon liittyviä kustannuksia, esimerkiksi suojavälineiden käytön suhteen.

Näin ollen on mahdollistettava, että esimerkiksi laskennallisesti määriteltyjä korvauksia ja harkinnanvaraisia korvauksia voi hakea sekä kunta, että kuntayhtymä. Mikäli sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen on siirretty päätöksellä kuntayhtymään, myös peruskunnalle tulee säilyttää mahdollisuus hakea korvausta kunnan sisällä esimerkiksi henkilökunnan suojaamiseen opetuksessa tai muissa toiminnoissa syntyneistä koronapandemian aiheuttamista kustannuksista.

**3. Onko testaukseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (5 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Kyllä

**Kommentit**

-

**Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida testauksen yksikkökorvausta määrittäessään?**

-

**4. Onko jäljittämiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (6 § ja 9 §) onnistunut? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Ei

**Kommentit**

Isojoen kunnan näkemyksen mukaan jäljittämistyön korvaamisen laskentaperusteissa on huomioitava, että tartuntojen määrä (6 §) ei mittaa toteutuneita jäljittämisen kustannuksia, joita ovat esimerkiksi jäljitystyöhön palkatun lisähenkilöstön koulutus- ja palkkakustannukset.

**Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida jäljittämisen yksikkökorvausta määrittäessään?**

Tartunnanjäljitystä on voitu joutua tekemään, vaikka itse tartunta ei olisikaan ollut kyseisen kunnan alueella. Siksi tartuntojen määrä kustannusperusteena jäljityskustannuksissa ei täysin kuvaa oikeaa tilannetta tartunnanjäljityksen suhteen. Tartunnan jäljitystä on tehty myös sellaisissa tartunnoissa, jotka ovat olleet naapurikunnan alueella. Siksi tartunnanjäljitystä esimerkiksi kuntayhtymässä tehneen henkilöstön kustannus tulisi myös olla vähintään harkinnanvaraisen korvauksen piirissä.

**5. Onko rokottamiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (7 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Kyllä

**Kommentit**

-

**Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida rokottamisen yksikkökorvausta määrittäessään?**

-

**6. Onko hoidon kustannuksiin myönnettävää avustusta koskeva sääntely (8 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Ei

**Kommentit**

Kaikki kustannukset tulisi korvata todellisten toteutuneiden kustannusten mukaan täysimääräisenä. Mikäli laskennalliset yksikkökustannukset eivät riitä, on loput kustannukset katettava harkinnanvaraisista avustuksista ja niille on varattava tarpeeksi rahoitusta.

**Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida covid-19-taudin hoidon yksikkökorvausta määrittäessään?**

-

**7. Onko harkinnanvaraista osaa koskeva sääntely (11 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Ei

**Kommentit**

Koronasta aiheutuvien kustannusten korvaamisessa tulee varmistaa, että avustus kohdentuu mahdollisimman hyvin suhteessa syntyneisiin kustannuksiin. Korvausten kohdentamismallissa tulee huomioida se, että kunnat poikkeavat toisistaan merkittävästi toteutuneen yksikkökustannuksen osalta. Tämä johtaa siihen, että avustusta joudutaan kohdentamaan myös harkinnanvaraisen osan kautta.

Kunnan toteutunut yksikkökustannus saattaa nousta korvaustasoa korkeammaksi muun muassa alhaisen volyymin vuoksi. Tämä voi johtua kunnasta riippumattomasta syystä, kuten pienestä asukasmäärästä ja alhaisesta asukastiheydestä. Pienet tartuntamäärät ja siten alhainen volyymi saattaa kuitenkin johtua myös kunnan ennaltaehkäisevistä toimista. Toteutunut yksikkökustannus saattaa silloin nousta korvaustaksaa korkeammaksi, jonka seurauksena avustussumma jää toteutuneita kuluja alhaisemmaksi. Tätä ei pitäisi tulkita kunnasta aiheutuneeksi tehottomuudeksi. Myös muut kunnasta riippumattomat syyt voivat nostaa toteutunutta yksikköhintaa.

Isojoen kunta lausuu, että mikäli päädytään asetuksen mukaiseen korvausmalliin, jossa korvausperusteeksi määritellään laskennalliset yksikkökustannukset, tulee kunnilla ja kuntayhtymillä olla mahdollisuus hakea harkinnanvaraista korvausta näiden laskennallisten perusteiden lisäksi. Harkinnanvaraisella osuudella on varauduttava paikkaamaan merkittävässä määrin yksikkökustannuskorvausten perusteella maksettavia korvauksia, jotta avustus kattaa lisäkulut myös kuntatasoisesti ja täysimääräinen korvausperiaate toteutuu. Harkinnanvaraiseen osuuteen on siten varattava riittävästi rahoitusta.

**8. Onko avustushaun aikataulua koskeva sääntely (13 §:ssä) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?**

Ei

## Kommentit

Kunnan ja kuntayhtymän tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan suoriteperustetta. Isojoen kunta pyytää huomioimaan, että korvauksien maksatukset tulisi aikatauluttaa siten, että saadut avustukset pystyttäisiin huomioimaan vähintään suurimmaksi osin vuoden 2021 tilinpäätöksessä. Maksatukset tulee tehdä siten, etteivät koronakustannukset ja niistä saadut korvaukset vääristä vuoden 2021 ja 2022 tilastotietoja.

Yhdymme kuntaliiton näkemykseen, jonka mukaan avustuksen toinen erä tulisi kirjata vuoden 2021 tilinpäätökseen, koska avustuksella korvattavat kulut ovat syntyneet vuoden 2021 aikana. Avustuksen toisen maksutauuserän päätöksen tulisi siten olla avustusten saajien tiedossa viimeistään helmikuun alussa, jotta vuoden 2021 tilinpäätökseen ehditään sisällyttämään oikeat tiedot.

## 9. Mitä muuta haluaisitte lausua asetusluonnoksesta?

Isojoen kunta huomauttaa, että koronapandemiasta aiheutuneet kustannukset ja kulujen kattamiseen myönnetyt avustukset eivät saa vääristää soteuudistukseen liittyvää kuntien rahoituksen siirtolaskentaa. Vuoden 2023 alusta voimaan tulevan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvä rahoituksen siirtolaskelma perustuu Valtiokonttorin keräämiin kuntien palvelukohtaisiin nettokustannuksiin vuosilta 2021 ja 2022.

Siksi kustannukset tulee kompensoida ja korvata täysimääräisenä. Mikäli kustannuksia ei korvata täysimääräisenä, on vaarana, että siirtolaskennan pohjana olevat kulut vääristyvät ja kunnilta siten siirretään virheellisillä perusteilla rahoitusta hyvinvointialueille. Koronapandemian kulujen vaikutuksesta tulee tehdä kustannusneutraali soteuudistusta ja hyvinvointialueelle siirtyvää kuntien rahoitusta ajatellen.

Jotta koronakustannukset ja korona-avustukset eivät vääristäisi uudistukseen liittyvää laskentaa, tulisi avustusten kohdentua mahdollisimman tarkasti kustannusten mukaan. Silloin siirtyvien tehtävien nettokulut eivät vääristy koronan seurauksena ja uudistukseen liittyvä rahoituksen siirto saadaan laskettua oikein. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että avustus kohdentuu mahdollisimman tarkasti toteutuneiden kulujen mukaan sekä koko maan tasolla, että kuntakohtaisesti. Jos avustus ei kohdennu syntyneiden lisäkulujen mukaisesti, syntyy riski, että kunnista siirtyy hyvinvointialueille joko liian vähän tai liian paljon rahoitusta.

Tämän lausunnon on lähettänyt ja hyväksynyt Isojoen kunnanjohtaja Juha Herrala

## Covid-19-testaus

**1. Mikä on yhden PCR-testin kustannus, kun ottaa huomioon näytteen oton, näytteen kuljettamisen sekä sen analysoinnin kustannukset?**

-

**2. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien olennaisesti poikkeavan STM:n keskimääräisestä covid-19 testauksen arviosta (80-90 euroa/testi), mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?**

-

**Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 testauksen kokonaiskustannuksesta?**

-

**4. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon hakijan kustannusvastuulle jääneiden covid-19-testien määrästä vuodelta 2021?**

Kyllä

**Covid-19-tartuntojen jäljittäminen**

**5. Kuinka paljon yhden todetun tautitapauksen aiheuttamat jäljityskustannukset ovat alueellanne olleet (kokonaisaika, sis. odotusajat/tartunta) vuoden 2021 osalta?**

-

**6. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien poikkeavan olennaisesti STM:n keskimääräisestä jäljittämisen arviosta (310-320 euroa/tartunta) mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?**

Kuntamme alueella on ollut erittäin vähän tartuntoja, mutta karanteeneja ja tartunnanjäljitystä on silti jouduttu tekemään tartuntojen osalta, jotka ovat sattuneet naapurikunnissa. Nämä jäljityskustannukset tulee korvata myös.

**Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus jäljityksen kokonaiskustannuksesta?**

61-80 %

**Rokottaminen covid-19-tautia vastaan**

**8. Kuinka paljon yhden rokotustapahtuman tuottaminen on alueellanne maksanut kaikki kulut mukaan luettuina? (Ajanvaraus, materiaalit, pistos)**

-

**9. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen, että vähemmän kuin kuusi tai enemmän kuin kuusitoista euroa, mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?**

-

**Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 rokottamisen kokonaiskustannuksesta?**

-

**11. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon yksityisille toimijoille luovutetuista rokoteannoksista, joiden kustannukset eivät ole jääneet hakijan vastuulle?**

Kyllä

## Covid-19-taudin sairaalahoito

**Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 potilaan hoidon kokonaiskustannuksesta?**

-

**13. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon perusterveydenhuollon vuodeosastolla covid-19-diagnoosilla hoidettujen potilaiden määrästä?**

Kyllä

Herrala Juha  
Isojoen kunta